

ROSA Architectuurscan/advies: Attributenbeleid

Voor	Architectuurraad
Van	Bureau Edustandaard
Scan uitgevoerd door	Remco de Boer
Versie	2e concept
Datum	19 oktober 2020
Versiehistorie	1e concept: opgesteld door BES 2e concept: afgestemd met de indiener en direct betrokkenen definitief: behandeld door Architectuurraad
Aanleiding	Aanmelding inbeheername
Betreft	Attributenbeleid
Brondocument(en)	Attributenbeleid Edu-K, v1.1, 4 november 2019 Pitch Architectuurscan
Begeleidende documenten	Aanmeldformulier Verzoek in beheername Attributenbeleid v.1.1, 22 juni 2020 Architectuuradvies Vraagstuk achternaam en attributenbeleid, 16 juli 2020 Request for change UWLR 2.2.1 ECK-iD (aangepast voorstel), 21 april 2020 Attributenbeleid Edu-K 1.2, concept, 7 april 2020 Memorie van Toelichting op de Wet Pseudonimisering Leerlinggegevens "VSO gaat werken met PO ECK iDs", Landelijk Expertise Centrum Speciaal Onderwijs, 19 juni 2020

Inleiding

Met de ROSA Architectuurscan worden op systematische wijze alle architectuuraspecten van een bij Edustandaard ingebracht onderwerp in kaart gebracht en worden knelpunten en kansen gesignaleerd. Niet alleen kan de indiener er zijn voordeel mee doen, ook kan ROSA ermee worden verrijkt. En tot slot stelt het andere ketenpartijen in staat om kennis te nemen van architectuurwijzigingen en het belang hiervan voor de eigen organisatie of achterban te bepalen (transparantie in de keten, informatiepositie).

Dit formulier bevat de uitkomst van een architectuurscan van het Attributenbeleid. Voor de indiener biedt de scan concrete handvatten voor toepassing van ROSA, en de mogelijkheid om lessen en ervaringen uit het project terug te koppelen aan ROSA. Een architectuurscan wordt in principe uitgevoerd met een hoge mate van betrokkenheid van vertegenwoordigers van de inbrenger. Deze wordt hierbij ondersteund door Bureau Edustandaard, de beheerder van ROSA. De inbrenger zou zich moeten herkennen in de uitkomsten.

Iedere architectuurscan begint met de vraag: welke onderdelen van ROSA zijn relevant voor het ingebrachte onderwerp, en indien relevant, op welke wijze? Vervolgens worden de vragen gesteld hoe het ingebrachte past op wat in ROSA is uitgewerkt, en of het project wellicht inzichten heeft die kunnen leiden tot verbetering of uitbreiding van ROSA. De antwoorden op deze vragen worden verwoord in termen van een advies richting zowel inbrenger, als richting ROSA zelf. De opzet van het advies is dat per onderdeel van ROSA uitspraken worden gedaan over:

1. Bevindingen uit project: *wat zegt het project zelf over het verband met ROSA van het ingebrachte onderwerp?*
2. Relatie met ROSA: *hoe verhoudt het ingebrachte zich tot ROSA¹?*
3. Voorgesteld advies van de Architectuurraad aan het project: *tips, verbeterpunten, en ook bekrachtiging dat er goed werk is geleverd vanuit het perspectief van ROSA²*

Adviezen in deze kolom zijn, gegroepeerd in 'PRODUCT' en 'CONTEXT'. De PRODUCT-adviezen bestrijken sec het ingediende 'product', d.w.z. het Attributenbeleid. Deze adviezen zijn direct gericht aan de project(deel)groep die zich met de totstandkoming van het Attributenbeleid bezighoudt. De CONTEXT-adviezen hebben betrekking op de context waarbinnen het Attributenbeleid toegepast gaat worden. Deze adviezen kunnen gericht zijn aan het project zelf, maar kunnen ook zijn gericht aan partijen die zich in die context bevinden, zoals de project(deel)groep die zich richt op de implementatie van de uiteindelijke Attributenbeleid, maar ook (sector)organisaties die met de uiteindelijke implementatie te maken gaan krijgen.

4. **Voorgesteld advies voor de Architectuurraad voor plaatsing onderwerpen op de ROSA architectuur backlog:** *wat kan ROSA doen om in het vervolg een betere ondersteuning te bieden aan dit project, en andere?*

Samenhang met andere formulieren:

- **Pitch Architectuurscan:** Het doel van de architectuurpitch is om een eerste indruk te krijgen van een ketenafspraken . Op basis van de pitch en de aangeleverde documentatie voert Bureau Edustandaard een architectuurscan uit. Voor de leden van de Architectuurraad (en andere geïnteresseerden) verduidelijkt deze pitch de context van de afspraak en de resultaten uit de architectuurscan.
- **ROSA architectuurscan bevindingen:** aan het invullen van het adviesdeel van een architectuurscan (dit formulier) gaat het verzamelen van feitelijke informatie, en het analyseren daarvan, vooraf. Die informatie, en de analyses, worden vastgelegd in het bevindingendeel van de architectuurscan. De lezer van het adviesdeel kan die erop na slaan als hij wil weten hoe het advies tot stand is gekomen. Het lezen van het bevindingendeel is niet vereist om het adviesdeel te begrijpen. Waar van toepassingen verwijst het bevindingendeel naar specifieke locaties van de brondocumenten die als input dienden voor de architectuurscan. Ook het lezen van de brondocumenten is niet vereist om het adviesdeel te begrijpen.

¹ De verhouding tussen het ingediende en de ROSA wordt per onderdeel uitgedrukt in een 'level of conformance' ontleend aan TOGAF, zie de bijlage.

² Dit is een concept advies, de uitkomsten worden eerst door de Architectuurraad besproken.

ROSA Architectuurscan/advies: Attributenbeleid

ROSA-onderdeel	Bevindingen uit project: Attributenbeleid	Relatie met ROSA (blauw: ROSA, geel: Attributenbeleid)	Voorgesteld advies aan project	Voorgesteld advies aan AR voor plaatsing onderwerpen op de architectuurbacklog ROSA
Werkings- gebied	<p>PO, VO en MBO</p> <p>VSO heeft een bijzondere positie. Leerlingen op het Voortgezet Speciaal Onderwijs maken vaak gebruik van een combinatie van PO- en VO-leerlingen. Ten aanzien van het ECK-iD is besloten dat in het VSO gebruik gemaakt wordt van het PO ECK iD.</p> <p>Het attributenbeleid betreft alleen uitwisseling BINNEN deze sectoren (overstap tussen sectoren is geen onderdeel van het toepassingsgebied Leermiddelenketen). Ook uitwisseling met overheid / DUO valt buiten scope van het werkingsgebied.</p>	 <p>Compliant - Het werkingsgebied valt binnen het werkingsgebied van ROSA.</p> <p>Het is onduidelijk wat het gebruik van PO ECKiD in VSO betekent voor de te gebruiken standaard attributenset.</p>	<p>PRODUCT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verhelder het attributenbeleid t.a.v. VSO <p>CONTEXT:</p>	

<p>Toepassingsgebied</p>	<p>Leermiddelenketen: bepalen, bestellen, leveren, toegang verlenen tot, gebruiken van leermiddelen; uitwisseling van leer- en toetsresultaten; en ondersteunende serviceprocessen. Bij Uitwisseling van leer- en toetsresultaten zijn zowel formatieve toetsen als summatieve toetsen in scope.</p>	 <p>Compliant - Het toepassingsgebied Leermiddelenketen raakt met name aan de ketenfuncties Onderwijsuitvoering, Toetsing en diplomering en Identificatie en toegang.</p> <p>NB. 'Uitwisseling leer-/toetsresultaat' is erg breed. Uitwisseling van resultaten t.b.v. bijvoorbeeld overstap of verantwoording valt buiten het toepassingsgebied 'leermiddelenketen' en daarmee buiten de scope van deze afspraak. Maar er zijn andere uitwisselingen (bijvoorbeeld rondom examineren of de Eindtoets PO³) die kennelijk in scope zijn van het gedefinieerde toepassingsgebied, maar niet vertegenwoordigd zijn in Edu-K. Er is bovendien een grote verscheidenheid aan soorten toetsen en testen (functioneringsniveau-testen, IQ-testen, sociaal-emotionele testen, speciale diagnosetoetsen voor dyslexie, dyscalculie, etc.), Het is onduidelijk of de profielen voor toepassing in die brede scope zijn bedoeld, getoetst en toereikend zijn.</p> <p>Het in de attributensets genoemde proces 'Normering' lijkt niet te passen bij de processen binnen het toepassingsgebied. Het is weliswaar gerelateerd aan uitwisseling van leer- en toetsresultaten, maar hoort bij BEPALEN van die resultaten en niet bij het uitwisselen ervan.</p>	<p>PRODUCT: Verhelder de scope van het toepassingsgebied voor m.n. Toetsresultaten en Normering. Scherp de scope zo nodig aan.</p> <p>In het algemeen is het bepalen van de juiste (minimale set) attributen sterk afhankelijk van (doelbinding voor) een specifieke toepassing. In voorkomende gevallen kan dat ook wet- en regelgeving betreffen (e.g. examinering). Dat impliceert mogelijk meer profielen.</p> <p>CONTEXT: Het gebruik van profielen komt voort uit huidige beperkingen in ICT die er niet op is ingesteld om attributen per ketenproces (of zelfs per transactie) dynamisch in te regelen op basis van doelbinding. Het probleem met profielen is dat het aan de ene kant te ruim kan zijn en aan de andere kant beperkend qua benodigde attributen. Ontwikkelingen zoals een Attributendienst (zie ook onderdeel IBP) zouden dynamisch gebruik van attributen per ketenproces kunnen ondersteunen, en daarbij de noodzaak voor het gebruik van profielen reduceren.</p>	
---------------------------------	--	---	---	--

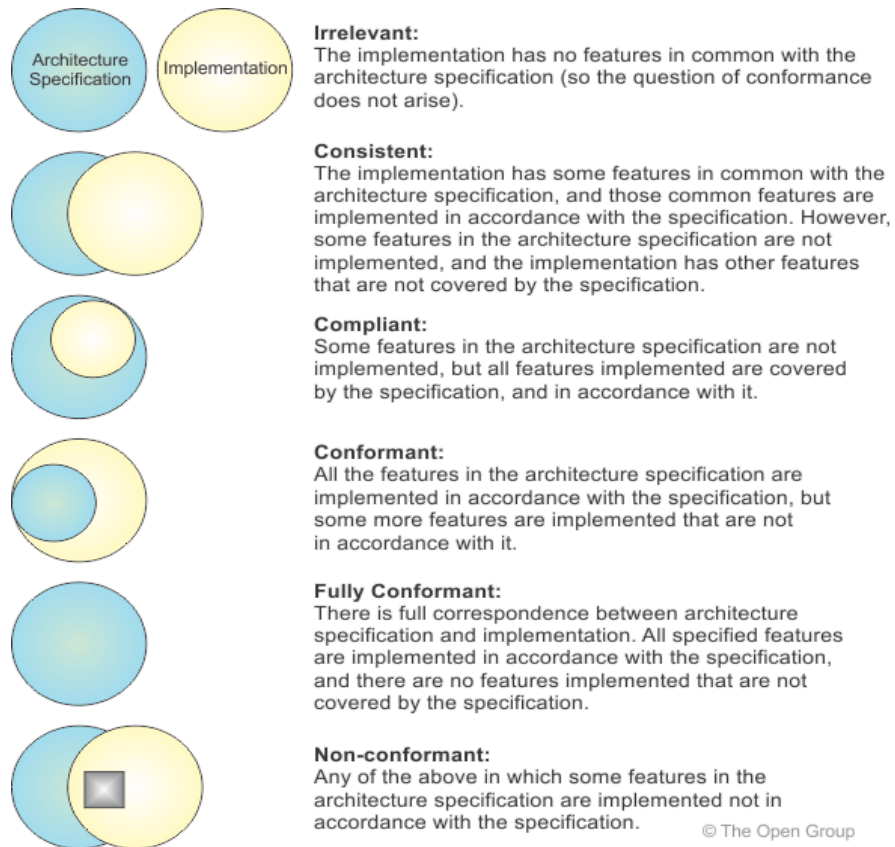
³ In de Eindtoets PO is bijv., geslacht wettelijk verplicht als attribuut van een deelnemer, in het attributenbeleid niet. En dat attribuut is niet bedoeld voor toegang verlenen tot, maar voor de toetsleverancier voor het leveren van niet-discrimatoire toetsvragen)

<p>Ontwerpgebied</p> <p>Bovensectorale samenwerking</p>			<p>PRODUCT:</p> <p>CONTEXT:</p>	
<p>Ontwerpgebied</p> <p>Informatie-beveiliging en privacy (IBP)</p>	<p>Doel van het attributenbeleid is dataminimalisatie: dit is de standaardset aan attributen die uitgewisseld worden, en waarvoor altijd wordt voldaan aan het vereiste van doelbinding: deze gegevens zijn nodig voor het goed laten functioneren van digitale onderwijsmiddelen [cf. MvT Wet Pseudonimisering Leerlingegegevens].</p> <p>Uitgangspunt is dat er vaste sets van attributen samen met het ECKiD worden uitgewisseld per proces.</p>	 <p>Consistent - Het gehanteerde uitgangspunt past bij de huidige praktijk van gegevensuitwisseling tussen ketenpartijen, maar komt ter discussie te staan vanuit het Toekomstbeeld Toegang waarin een Attributendienst juist zorg draagt voor het leveren van aanvullende gegevens. Daarmee wordt verdere dataminimalisatie bereikt, omdat attributen niet meer standaard worden geleverd maar enkel wanneer daar daadwerkelijk behoefte aan is.</p> <p>Het is onduidelijk of de uitgewerkte profielen passen op alle toepassingen die vallen binnen scope van het aangegeven toepassingsgebied (zie ook daar). Mogelijk zijn meer profielen nodig?</p>	<p>PRODUCT:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bepaal de impact van de ontwikkeling richting een mogelijke Attributendienst op vorm en rol van het Attributenbeleid. <p>CONTEXT:</p>	
<p>Ontwerpgebied</p> <p>IAA</p>		 <p>Irrelevant - maar zie opmerkingen over User ID bij Gegevensuitwisseling in de keten.</p>		
<p>Ontwerpgebied</p> <p>Gegevens-uitwisseling in de keten</p>	<p>Definities ontbreken. Ook is onduidelijk hoe vaak een attribuut mag (of moet) voorkomen. Er wordt bijvoorbeeld gesproken van een 'User iD'. Het is onduidelijk welke varianten van een User iD hiermee bedoeld worden. In een conceptversie 1.2 (status onduidelijk) is</p>	 <p>Nonconformant - Betekenis van gegevens niet gedefinieerd. Afwijkingen van gangbare terminologie (e.g. tussenvoegsel / voorvoegsel); traceerbaarheid van</p>	<p>PRODUCT:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sluit aan bij het gangbare gebruik van attribuutnamen. Neem cardinaliteiten, of in ieder geval verplicht/optoneel 	

	<p>voor medewerkers User iD vervangen door LASkey/BasispoortID en ECK iD. Voor leerlingen staat wordt daar nog steeds User ID gehanteerd, terwijl het wettelijk kader en de beoogde toepassing van ECK iD juist gericht is op onderwijsvolgers.</p> <p>Er wordt afgeweken van gangbare terminologie (bijv. Voornaam vs. Roepnaam, Tussenvoegsel vs. Voorvoegsel, Leerjaar vs. Jaargroep) die al in bijvoorbeeld UWLR en EDEXML is gestandaardiseerd [cf. Request for change UWLR 2.2.1]</p> <p>De beperking “Eerste letter achternaam” leidt tot verwerkingsproblemen bij zogenaamde ‘dubbele naamconfiguraties’. Daarom geldt deze beperking nog niet, en wordt vooralsnog gebruik gemaakt van de hele achternaam.</p>	<p>semantiek naar o.a. bestaande gegevensdefinities ontbreekt.</p>	<p>gebruik, op bij attributen per (deel)proces.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorzie alle attributen van een definitie • Zorg dat duidelijk is wat het thans geldende attributenbeleid is, en geef zo nodig aan welke (voorgenomen of gewenste) toekomstige aanpassingen er zijn gepland. In concreto: neem, zolang de beperking ‘eerste letter achternaam’ niet geldt, de volledige achternaam op in het geldende attributenbeleid. <p>CONTEXT:</p>	
<p>Ontwerpgebied</p> <p>Governance</p>	<p>Het attributenbeleid heeft een politiek en juridisch component. Inhoudelijke wijzigingen hierop kunnen alleen plaatsvinden met instemming van de in Edu-k vertegenwoordigde partijen. [Pitch]</p> <p>De voorkeur voor beheer en doorontwikkeling gaat uit naar een Edustandaard werkgroep [Aanmeldformulier]</p> <p>Het attributenbeleid wordt binnen Edu-K stelselmatig geëvalueerd en zonodig aangescherpt. [MvT Wet Pseudonimisering Leerlinggegevens]</p>	 <p>Nonconformant -</p> <p>Onduidelijkheid over hoe de betrokkenheid van groepen belanghebbenden wordt georganiseerd, en hoe de stelselmatige evaluatie van het attributenbeleid nu is georganiseerd binnen Edu-K resp. zal worden georganiseerd in Edustandaard-verband.</p> <p>Er ligt een relatie tussen het Attributenbeleid en het Privacyconvenant. Het convenant verwijst naar het Attributenbeleid. Als er wijzigingen in Attributenbeleid worden doorgevoerd, heeft dat dus (juridische?) impact op het privacyconvenant.</p> <p>Er is ook een relatie met het dataconvenant (in wording), waarin afspraken worden opgenomen over het</p>	<p>PRODUCT:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beschrijf de verschillende belanghebbenden en hun rol alsook de relaties van het Attributenbeleid met andere afspraken. • Werk uit hoe governance van het attributenbeleid wordt vormgegeven, in het bijzonder hoe de verschillende groepen belanghebbenden betrokken en/of vertegenwoordigd zijn en hoe afstemming met aanpalende afspraken plaatsvindt. <p>CONTEXT:</p>	

		drempelvrij verstrekken van attributen. Als een partij bepaalde attributen alleen wil verstrekken tegen vergoeding, of helemaal niet, dan heeft dat effect op het attributenbeleid.		
Ketenprocessen			PRODUCT:	
			CONTEXT:	
Zeggen-schappen en gegevens-soorten			PRODUCT:	
			CONTEXT:	
Referentie-componenten en landelijke voorzieningen			PRODUCT:	
			CONTEXT:	
Architecturele randvoorwaarden			PRODUCT:	
			CONTEXT:	
Beheer en (door)ontwikkeling			PRODUCT:	
			CONTEXT:	
Implementatie			PRODUCT:	
			CONTEXT:	

Bijlage 1: ARCHITECTURE COMPLIANCE (TOGAF)

Een Nederlandse vertaling van de beschrijving van de TOGAF-categorieën:

- a. **irrelevant** = er is geen relatie tussen het ingebrachte en ROSA
- b. **consistent** = er is overlap tussen het ingebrachte en ROSA, en binnen die overlap is het ingebrachte conform ROSA gerealiseerd, de overlap is echter niet **volledig** = sommige specificaties van ROSA zijn niet overgenomen, en het ingebrachte heeft onderdelen die niet door ROSA worden gedekt.
- c. **compliant** = het ingebrachte valt volledig binnen ROSA (subset) en is conform ROSA gerealiseerd
- d. **conformant** = ROSA dekt alleen een deel van het ingebrachte, maar dat deel is wel conform ROSA gerealiseerd
- e. **fully conformant** = ROSA dekt het geheel van het ingebrachte, en niets van het ingebrachte valt buiten ROSA
- f. **non-conformant** = er is overlap tussen het ingebrachte en ROSA, en binnen die overlap is er iets van het ingebrachte *niet* conform ROSA gerealiseerd

Bron: http://pubs.opengroup.org/architecture/togaf9-doc/arch/Figures/48_conformance.png